

Caritas — nezaobilazna djelatnost župne zajednice

Mogućnosti ostvarivanja karitativne zajednice odnosno Župnog Caritasa u župnoj zajednici

Josip Šimunović*, Doroteja Kristina Krešić**

Sažetak

Autori u članku razmišljaju o mogućnostima ostvarenja karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa u župnoj zajednici. Karitativno djelovanje je nezaobilazno djelovanje svake župne zajednice. U članku se koriste dva naziva: karitativna zajednica i Župni Caritas, sa željom da se promovira naziv karitativna zajednica, koja nosi poticaj na zajedništvo svih vjernika župne zajednice, konkretno u skrbi za materijalne i duhovne potrebe njezinih potrebitih članova bilo koje životne dobi ili životne stvarnosti.

U prvom poglavlju razmišlja se o karitativnoj zajednici u župnoj zajednici, u čijem životu ima nezamjenjivo mjesto.

Drugo poglavlje progovara o karitativnoj zajednici prema planu i programu za župnu katehezu »Župna kateheza u obnovi župne zajednice«. Donose se osobine karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa koje su važne za promjenu mentaliteta i prakse djelovanja ove zajednice, potkrijepljene izvatcima iz Izvješća Župnih Caritasa Caritasa Zagrebačke nadbiskupije za 2010. godinu. Na kraju se predstavlja program rada karitativne zajednice za jednu pastoralnu godinu prema planu i programu za župnu katehezu »Župna kateheza u obnovi župne zajednice«.

Ključne riječi: karitativna zajednica, Župni Caritas, župna zajednica, karitativno djelovanje

Uvod

Nezaobilazna i važna dimenzija ostvarivanja Crkve unutar nje same, ali i u društvenoj stvarnosti, uz naviještanje Božje Riječi, sakramente, zajedništvo, svakako je i dijakonija koja se očituje u različitim djelovanjima, a pogotovo je prepoznata

* Prof. dr. sc. Josip Šimunović, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Adresa: Vlačka 38, p. p. 432, 10 001 Zagreb, Hrvatska. E-pošta: josip.simunovic@zg.htnet.hr

** Doroteja Kristina Krešić, Osnovna škola Dobriša Cesarić u Osijeku. Adresa: Neretvanska 10, 31000 Osijek, Hrvatska. E-pošta: dorotejakr767@gmail.com

u karitativnom djelovanju. Da bi jedna župna zajednica u potpunosti ispunila svoje poslanje, nužno je da među zajednicama i skupinama koje u njoj djeluju postoji i djeluje i karitativna zajednica odnosno Župni Caritas.

U ovom prilogu razmišljamo o ostvarenju karitativne zajednice u župnoj zajednici. Kada se razmišlja o ostvarenju karitativne zajednice, razmišlja se o zajednici Župnoga Caritasa, kako je u pastoralnom djelovanju uvriježen naziv. U ovom prilogu odlučili smo koristiti oba naziva: karitativna zajednica i Župni Caritas, upravo sa željom da se promovira i naziv karitativna zajednica, koja sama po sebi nosi nezaobilazan poticaj na zajedništvo svih vjernika župne zajednice, konkretno u skrbi za materijalne i duhovne potrebe njezinih potrebitih članova bilo koje životne dobi ili životne stvarnosti. Razlog korištenja oba naziva je i taj što u novijoj pastoralno–teološkoj literaturi nema još uvijek povezivanja naziva karitativne zajednice sa Župnim Caritasom. Tu terminološku poveznicu činimo i na temelju dokumenta Hrvatske biskupske konferencije *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, koji donosi naziv karitativna zajednica.¹

Svjesni smo da se o pojedinim aspektima djelovanja karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa može više pisati i dublje razmišljati, što ostavljamo za neke druge priloge. Vjerujemo da će rečeno u prilogu koji slijedi biti dovoljan poticaj da učinimo više i bolje u našim župnim zajednicama za one koji su u raznim životnim potrebama, bilo duhovnim bilo materijalnim.

1. *Župni Caritas odnosno karitativna zajednica u župnoj zajednici*

Živeći u suvremenom svijetu, Crkva neprestano korača novim putovima kako bi ispunila svoju zadaću vjernosti Bogu i čovjeku. U nastojanju da to svoje poslanje što djelotvornije izvrši, strukturirana je u manje ili veće župne zajednice. Prema definiciji *Zakonika kanonskoga prava*, »župa je određena zajednica vjernika, trajno ustanovljena u partikularnoj Crkvi, za koju je pastoralna briga pod vlašću dijecezanskog biskupa povjerena župniku kao vlastitom pastiru«. ²

Župna zajednica je određena zajednica vjernika, narod Božji, i od nje se traži, da bi ostvarila trajni nalog dobiven od Isusa Krista³, također i djelatna ljubav prema bližnjemu kao način svjedočenja Božje ljubavi prema čovjeku. U tom smislu djelotvorno svjedočenje je »prvo sredstvo evangelizacije.«⁴ *Kompendij socijalnog nauka Crkve* stoga s pravom naglašava usku vezu između kršćanskog poslanja i djelatne ljubavi prema bližnjemu i ističe da je socijalni pastoral izraz službe soci-

1 Usp. Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 115–116.

2 *Zakonik kanonskog prava*, Glas Koncila, Zagreb, 1996, kanon 515.

3 Usp. Zulehner, Paul, Michael, *Fundamentalpastoral*. Band 1, Patmos Verlag, Düsseldorf, ²1991, str. 33.

4 Pavao VI, *Evangelii nuntiandi. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ²2000, br. 41.

jalne evangelizacije, usmjerene rasvjetljavanju, poticanju i pomaganju cjelovitoga promicanja čovjeka.⁵

Bitna dimenzija po kojoj se Crkva, pa tako i svaka župna zajednica prepoznaje kao Kristova zajednica, uz naviještanje Radosne vijesti, liturgijsko slavlje sakramenata i zajedništvo, jest i diakonija, koja se ostvaruje i u karitativnom djelovanju. Stoga u okviru jedne župne zajednice nezamjenjivo mjesto ima Župni Caritas odnosno karitativna zajednica kao župna pastoralna aktivnost. »Župni Caritas je nezaobilazno sredstvo brige svake župne zajednice za one najpotrebnije. (...) Župni se Caritas treba brinuti za osamljene, starce i starice, djecu i napuštene, siromašne i ugrožene na različite načine, od droge do nasilja u obiteljima.«⁶

Dok se u Župno pastoralno vijeće i Župno ekonomsko vijeće biraju vjernici, članovi župne zajednice koji će u različitim pododborima predstavljati župnu zajednicu i tako voditi brigu za njezino djelatno cjelokupno pastoralno–katehetsko ostvarenje te pravilno materijalno funkcioniranje i održavanje, dotle Župni Caritas odnosno karitativna zajednica »ima zadaću animirati sve vjernike u župi, pitati svakoga što može sa svoje strane učiniti i dati za točno konkretne potrebne: oni moraju imati ime i prezime, dob i spol, adresu i konkretnu potrebu«.⁷ Zbog toga su važne zadaće Župnoga Caritasa, karitativne zajednice:

1. upoznati cijelu župu s konkretnim potrebama konkretnih potrebnih i najprije se moliti za njih kako bi patnje samo nekih postale patnje svih ;
2. otvarati granice svoje župe potrebama drugih;
3. animirati cijelu župnu zajednicu i izgrađivati tako u njoj osjećaj odgovornosti;
4. povezati u župi sve one koji mogu pružiti konkretnu stručnu pomoć;
5. povezati se s lokalnim oblastima u zajedničkom radu pomaganja;
6. promovirati dragovoljstvo.⁸

5 Usp. Papinsko vijeće »Iustitia et pax«, *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2005, br. 524. Više o socijalnom pastoralu vidi: Mette, Norbert, Steinkamp, Hermann (uredili), *Anstiftung zur Solidarität. Praktische Beispiele der Sozialpastoral*, Matthias–Grünwald–Verlag, Mainz, 1997; Steinkamp, Hermann, *Sozialpastoral*, Freiburg, 1991; isti, *Solidarität und Parteilichkeit*, Mainz, 1994; Mette, Norbert, Steinkamp, Hermann, Die Grundprinzipien der Sozialpastoral. Am Beispiel des »Plano de Pastoral de Conjunto« der Diözese Crateus (Brasilien), u: *Pastoraltheologische Informationen* 14(1994), Heft 1–2, str. 79–92; isti, Prinzipien und Elemente einer Sozialpastoral für die Kirche in der Bundesrepublik Deutschland. Am Beispiel »Christlicher Gemeinden als Asyle« u: *Pastoraltheologische Informationen* 14(1994), Heft 1–2, str. 93–102; Bopp, Karl, *Barmherzigkeit im pastoralen Handeln der Kirche. Eine symbolisch–kritische Handlungstheorie zur Neuorientierung kirchlicher Praxis*, Don Bosco Verlag, München, 1998.; Wild, Maria, *Pastorale Weltentheologie — transversal entwickelt im Diskurs mit der Sozialpastoral*, Kohlhammer–Verlag, Stuttgart–Berlin–Köln, 2000; Baloban, Josip, Afirmacija socijalnog pastoralu u Hrvatskoj, u: Baloban, Stjepan (uredio), *Socijalni kompendij: izazov i nadahnuće*, Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007, str. 65–83.

6 Proglas o zaključenju godine Velikog jubileja u Zagrebačkoj nadbiskupiji, u: *Službeni vjesnik Zagrebačke nadbiskupije* 88 (2001), 1, str. 15.

7 Špehar, Milan, *Caritas i dragovoljni rad*, Caritas Nadbiskupije zagrebačke, Zagreb, 2001, str. 18.

8 *Isto*, str. 19.

Iz ovih zadaća Župnoga Caritasa odnosno karitativne zajednice uočavamo da se one ne reduciraju samo na materijalnu pomoć. Djelovanje Župnog Caritasa je naprotiv mnogostruko, a trebalo bi zahvaćati cijelu župnu zajednicu i društvo općenito. Životne situacije članova župne zajednice koji su članovi društva diktiraju različita djelovanja usmjerena na konkretne potrebe. Područja karitativnog djelovanja u kojima članovi župne zajednice mogu djelovati unutar same župe pa tako i društva su: pružanje instrukcija iz raznih školskih predmeta, posjeti bolesnima, nemoćnima, starijima i napuštenima, pomoć u raznim potrebama (liječnička, građevinska, pravna).⁹ Za takvo djelovanje ove zajednice važno je kvalitetno planiranje i programiranje. Stoga na početku svoga djelovanja članovi Župnog Caritasa odnosno karitativne zajednice određene župne zajednice trebaju biti svjesni što žele njime postići, na koje načine žele poticati karitativni rad u župnoj zajednici te sami rasti u karitativnom djelovanju, poticati promjenu svijesti prema njemu, pronaći u župnoj zajednici vrijedne i požrtvovne osobe za nesebični karitativni rad, uvidjeti hitne zadatke za poduzimanje raznih akcija ili projekata te odrediti vrijeme izvršenja određenih akcija ili projekata...¹⁰

Svaka župna zajednica treba imati organizirani Župni Caritas, tj. karitativnu zajednicu, a proces osnivanja određuje svaka (nad)biskupija za sebe.¹¹ Papa Benedikt XVI u tom smjeru naglašava u enciklici *Deus caritas est*:

Ljubav prema bližnjemu, ukorijenjena u ljubavi prema Bogu, na prvome je mjestu i nadasve zadaća svakoga pojedinoga vjernika, ali je također zadaća cijele crkvene zajednice, i to na svim njezinim razinama: od mjesnih zajednica do partikularne Crkve i sve do opće Crkve u cjelini. Crkva i kao zajednica mora činiti ljubav. To ima za posljedicu da ljubav treba također biti organizirana kako bi predstavljala uređen oblik služenja.¹²

Župni Caritas, tj. karitativna zajednica bez angažmana i uključivanja vjernika ne može postojati ni funkcionirati. Osnovati ovu važnu zajednicu u župnoj zajednici moguće je samo ako postoje ljudi koji su spremni karitativno djelovati i ugraditi svoje živote, svoje vrijeme, sposobnosti, znanje i sve što imaju u život i rad Župnog Caritasa, tj. karitativne zajednice.¹³ Organizirani karitativni rad, kao i druga područja solidarnosti, pored stalno zaposlenih djelatnika računa i na dragovoljne suradnike.¹⁴

9 Usp. Šimunović, Josip, Djelovanje župne zajednice ad extra, u: *Bogoslovska smotra* 77 (2007), br. 1, str. 258.

10 Usp. Špehar, Milan, Živjeti iz vjere — Caritas, u: *Bogoslovska smotra* 69 (1999), br. 1, str. 120.

11 Usp. N. N., Osnivanje Župnog Caritasa, na: <http://www.czn.hr> Zadnje pretraživanje 8. kolovoza 2011.

12 Benedikt XVI, *Deus caritas est. Enciklika biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006, br. 20.

13 Usp. Pravilnik Župnih Caritasa Zagrebačke nadbiskupije, u: *Službeni vjesnik Zagrebačke nadbiskupije* 89(2002), br. 6, čl. 1, 2, i 4.

14 Usp. Črpić, Gordan, Volonterstvo kao novi oblik crkvenog služenja, u: *Bogoslovska smotra* 72 (2002), br. 2–3, str. 423–443. Usp. također: Božanić, Josip, Župni Caritasi — promicanje volonterstva, u: *Službeni vjesnik Zagrebačke nadbiskupije* 89 (2002), br. 6, str. 272.

1.1 Dragovoljno djelovanje u Crkvi

U današnje vrijeme sve se više govori o dragovoljnom radu, o dragovoljstvu. Postoje brojne organizacije dragovoljaca koji redovito daju dio svoga vremena kako bi doprinosili dobru zajednice i cijeloga društva. Dragovoljstvo je prisutno u povijesti Crkve. Bilježi ga Novi zavjet pod vidom koinonije, dijakonije, odnosno caritasa. Ta dobrovoljnost ostala je trajno prisutna kroz cijelu povijest kršćanstva, sve do naših dana.¹⁵ Kršćanin kada nešto dragovoljno radi, »bilo kontinuirano bilo samo povremeno, on još potpunije i savršenije realizira svoj kršćanski identitet, a svom kršćanskom habitusu pridodaje važnu sastavnicu.«¹⁶ Upravo ta dimenzija važna je danas kada je kršćanin pozvan da u svijetu u kojemu živi, na svojem radnom mjestu, u svojoj svakodnevici ostvaruje svoj kršćanski identitet. U tom smislu mnogi crkveni dokumenti ističu da je potreban odlučniji zaokret prema katehezi odraslih¹⁷ koja ima zadaću promicati formaciju i sazrijevanje u Duhu Krista uskrsloga, odgajati za ispravno procjenjivanje sociokulturnih promjena našeg društva u svjetlu vjere, pojasniti današnja vjerska i moralna pitanja te odnose koji postoje između vremenitoga i crkvenoga djelovanja, razvijati razumske temelje vjere i odgajati za prihvaćanje odgovornosti u poslanju Crkve te osposobljavati za kršćansko svjedočanstvo u društvu.¹⁸

Osobitu pozornost u formiranju članova župne zajednice treba pokloniti odraslima koji svojom kompetentnošću (socijalni radnik, defektolog, građevinar, liječnik, profesor, medicinska sestra i sl.) i iskustvom mogu pridonijeti radu i djelova-

15 Usp. Zalar, Đuro, *Caritas–put Crkve. Kršćansko služenje svijetu*, Glas Koncila, Zagreb, 2006, str. 35–59.

16 Baloban, Josip, Problem dragovoljnosti u hrvatskoj Crkvi, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 129 (2001), br. 4, str. 240.

17 Usp. Apostolicam actuositatem. Dekret o apostolatu laika, u: Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, 2008, br. 10; Christus Dominus. Dekret o pastirskoj službi biskupa, u: Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, 2008, br. 14; Presbyterorum ordinis. Dekret o službi i životu prezbitera, u: Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, 2008, br. 4; Gravissimum educationis. Deklaracija o kršćanskom odgoju, u: Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, 2008, br. 4; Sacrosanctum concilium. Konstitucija o svetoj liturgiji, u: Drugi vatikanski koncil, *Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, 2008, br. 109; Sveti zbor za klerike, *Opći katehetski direktorij*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1972; Pavao VI, *Evangelii nuntiandi. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000, br. 44; Ivan Pavao II, *Catechesi tradendae. Apostolska pobudnica o vjerskoj pouci u naše vrijeme*, Glas Koncila, Zagreb, 1994, br. 43; *Katekizam Katoličke Crkve*, Glas Koncila, Zagreb, 1994, br. 5, 1074, 1697, 1971, 2226, 2688; Kongregacija za kler, *Opći direktorij za katehezu*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000, br. 171–176; Biskupi Jugoslavije, *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri. Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1992, br. 60; Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000; Hrvatska biskupska konferencija, *Na svetost pozvani. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća*, Glas Koncila, Zagreb, 2002, br. 28–29.

18 Usp. Kongregacija za kler, *Opći direktorij za katehezu*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000, br. 175.

nju Župnoga Caritasa odnosno karitativne zajednice. Među njima posebno treba razvijati ideju kršćanskoga dragovoljstva koje dobiva svoju važnost u suvremenoj obilježnosti čovjeka, u njegovoj neprestanoj užurbanosti poslovne i životne svakodnevice. Zlatko Miliša zaključuje da »različita istraživanja potvrđuju spremnost građana na dobrovoljni rad, uz preduvjet postojanja adekvatne razine infrastrukture i vjerodostojnih inicijativa i organizacija od povjerenja«. ¹⁹ Kako bi se dragovoljstvo uspješnije i primjerenije provodilo, potrebno je imati kvalitetno osmišljen plan i program. Zato je planiranje i programiranje jedna od važnih zadaća Župnoga Caritasa odnosno karitativne zajednice.

Župne zajednice trebaju biti otvorenije prema dragovoljnom radu te pronalaziti prigode u kojima će na prikladan način poticati vjernike na uključivanje u nj. ²⁰ Stoga ističemo još neke uvjete koji se trebaju ispunjavati kako bi se ta važna dimenzija kršćanskog poziva mogla trajno razvijati i biti znak djelatne ljubavi, a to su: poštivanje dostojanstva osobe dragovoljca i dragovoljstva; promatranje dragovoljnog služenja pod važnošću općeg dobra društva; stvaranje preduvjeta za razvoj solidarnosti; razvijanje supsidijarnosti i jasno određivanje autonomije kršćanskog dragovoljstva; naglašavanje jedne od temeljnih motivacija kršćanskog dragovoljstva, a to je osobna pomoć najpotrebnijima; uključivanje svećenika, redovnika i redovnica u proces formacije dragovoljaca; razvijanje oblika kršćanskog dragovoljstva kroz individualno–spontanu pomoć potrebitome, organizirano djelovanje te obiteljsko dragovoljstvo. ²¹ Ovo su samo neke dimenzije pomoću kojih je moguće planirati i realizirati dragovoljni rad u župnoj zajednici, s naglaskom na Župni Caritas odnosno karitativnu zajednicu.

2. Karitativna zajednica — poticaji plana i programa za župnu katehezu »Župna kateheza u obnovi župne zajednice«

Svaka župna zajednica ima u sebi određeni broj manjih zajednica, tzv. živih vjerničkih krugova u kojima vjernici — laici djeluju prema njihovoj naravi, smislu i usmjerenju rada. Oni se sami opredjeljuju kojoj će zajednici pripadati prema poslanju ili karizmi koje prepoznaju kao svoje životno poslanje i karizmu. Dokument Hrvatske biskupske konferencije *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* predlaže devetnaest posebnih interesnih zajednica, živih vjerničkih krugova u kojima se vjernicima pruža mogućnost aktivnijeg uključivanja u život župne zajednice. ²²

¹⁹ Miliša, Zlatko, Odnos mladih prema volontiranju, radu i slobodnom vremenu, u: *Diacovensia* 16 (2008), br. 1–2, str. 111.

²⁰ Usp. Šimunović, Josip, *Župna zajednica na početku trećega tisućljeća. Pastoralno — teološka razmišljanja o mogućnostima ostvarivanja župnoga pastorala u Republici Hrvatskoj*, Glas Koncila, Zagreb, 2009, str. 237–257.

²¹ Usp. Črpić, Gordan, Volonterstvo kao novi oblik crkvenog služenja, u: *Bogoslovska smotra* 72 (2002), br. 2–3, str. 439–442.

²² Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 106–125.

Jedna od devetnaest predloženih posebnih interesnih zajednica je i karitativna zajednica. Ivica Pažin, poznati hrvatski katehitičar, razvrstava posebne interesne zajednice u središnje posebne zajednice, ciljane posebne zajednice i projektne posebne zajednice. Karitativnu zajednicu smješta u središnje posebne zajednice.²³ Njoj dakle pripada ne bilo koje, nego središnje i nezaobilazno mjesto u župnoj zajednici.

Kako bi motivirali ljude koji žele sudjelovati u radu karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa te kako bi oni mogli bolje djelovati, potrebni su redoviti susreti s osobama zainteresiranim za taj rad. Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas je mjesto na kojem će se tjednim ili mjesečnim susretima odgajati i formirati osobe za karitativno djelovanje kao dragovoljci unutar karitativne zajednice.²⁴ Njezina je uloga i formativne i djelatne naravi. Na početku djelovanja jedne takve zajednice nužno je upoznavanje s karitativnim djelovanjem u Crkvi uopće te u Republici Hrvatskoj, kao i s ostalim temama koje su vezane za karitativno djelovanje. Tjedni, odnosno mjesečni susreti karitativne zajednice, tj. Župnoga Caritasa jedan su vid trajne vjerske formacije odraslih koja je nužna svakom članu spomenute skupine. Svatko se treba razvijati kao osoba u svim svojim dimenzijama. Uloga je ove zajednice da vodi brigu o duhovnoj dimenziji svojih članova, da članovi zajednice rastu kao osobe i kao vjernici u vidljivom, djelatnom i osjetnom kršćanstvu!

Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas pozvana je surađivati i zajednički djelovati s ostalim zajednicama unutar župne zajednice. Osobitu povezanost može graditi s Marijinom legijom koja pomaže starijim i nemoćnim osobama.²⁵ Zajedničkom suradnjom treba pronalaziti nove putove i načine vidljiva djelovanja. Na taj se način članovi župne zajednice bolje međusobno upoznaju i uče surađivati jedni s drugima za opće dobro Crkve, župne zajednice i društva.

Nadalje, ova zajednica pozvana je među članovima župne zajednice odgajati svijest djelotvorne uzajamnosti, solidarnosti i dragovoljstva u službi svijetu kojima je pomoć potrebna.²⁶ Poseban poziv ove zajednice je organizirati župnu međupomoć u svim vidovima ljudskog života, od savjetovanja u raznim osobnim i obiteljskim problemima do pomaganja u raznim kriznim situacijama i ugroženostima.

23 Usp. Pažin, Ivica, Župna kateheza u obnovi župne zajednice, u: *Diacovensia* 12 (2004), br. 1, str. 81.

24 Ističemo izjave i odluke Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske koje posebno naglašavaju trajnu formaciju djelatnika i suradnika Caritasa na župnoj, međužupnoj i biskupijskoj razini. Usp. Nadbiskupski ordinarijat Đakovo, *Ti si Krist — za nas i za sve ljude. Izjave i odluke Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske*, Nadbiskupski ordinarijat Đakovo, Glas Koncila, Đakovo — Zagreb, 2008, br. 211–213; 216.

25 U prijedlozima za rad u kojima se ispunjavaju legijske radne obveze, a koji su se po općem iskustvu pokazali jako plodonosnima, jesu, uz ostale, i ovi: kućni posjeti, pohadanje invalida, bolesnih i starijih osoba te briga o njima, uključujući, kada je potrebno, ugovaranje svećenikova dolaska. Više o tome u: Concilium legionis Mariae, *Službeni priručnik Marijine legije*. (Hrvatski prijevod), Denona d. o. o., Zagreb, 2005, str. 271–302.

26 Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 116.

Ona obuhvaća širok spektar djelovanja, stoga se preporučuje formiranje uže skupine suradnika raznih struka: liječnika, pedagoga, defektologa, socijalnih radnika, pravnika i dr.²⁷

Prednost je ove zajednice što može uključiti župljane najrazličitijih životnih dobi i obrazovanja odnosno profesija. Svaka osoba koja želi može pronaći svoje mjesto u ovoj zajednici jer karitativno služenje i pomoć bližnjima je sastavni dio našega bića.²⁸ Na taj način ova zajednica pruža mogućnost da se vjernik ne osjeća samo pasivnim primateljem nego i aktivnim sudionikom u župnoj zajednici. Osim što animira one koji se uključuju u nju, ona animira i cijelu župnu zajednicu, sve do suradnje na nadžupnom, dekanatskom i biskupijskom planu.²⁹

2.1 Osobine karitativne zajednice — Župnog Caritasa

Karitativna zajednica — Župni Caritas treba razvijati solidarnost i uzajamnost među ljudima. Danas je to posebno potrebno jer živimo u situaciji sve naglašenijeg individualizma i indiferentizma. Ova zajednica nastoji poticati promjenu mentaliteta i prakse, stoga prema dokumentu *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* možemo iščitati njezine osobine. U svrhu ovoga priloga, osobine koje su važne za promjenu mentaliteta vjernika i uhodane prakse, potkrepljujemo i izvatcima iz *Izvjješća Župnih Caritasa Caritasu Zagrebačke nadbiskupije za 2010.*³⁰ godinu. Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas želi razvijati prijelaz:³¹

a) *Od skrbništva prema sudjelovanju.* Potrebno je da župna zajednica postane dom za svakoga, gdje je svatko sa svojim životnim biografijama dobrodošao. Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas na poseban način promovira brigu i skrb *sviju za sve*, svakog člana župne zajednice za svakog člana župne zajednice. Iz *Opisnih izvješća o radu Župnih Caritasa Zagrebačke nadbiskupije* izdajamo velik doprinos svih Župnih Caritasa u pružanju materijalne i financijske pomoći ljudima u nevoljama, kojih je iz dana u dan sve više. Materijalnu pomoć iskazuju u nabavi hrane, pomoći pri plaćanju računa, nabavi lijekova, različitim donacijama, pomoći u izgradnji stambenog prostora, sakupljanju namještaja za potrebite te provođenju različitih akcija.

b) *Od milostinje prema prihvaćanju.* Župna zajednica treba postati otvorena i ugodna zajednica, mjesto gdje se svatko osjeća dobro, gdje se posljednjega uva-

27 Usp. *Isto*.

28 Usp. Špehar, Milan, Kršćanski dragovoljac, u: Vijeće za laike Hrvatske biskupske konferencije, Hranić, Đuro (uredio), *Mogućnosti organiziranog djelovanja vjernika laika u Hrvatskoj. Simpozij hrvatskih vjernika laika, Osijek, 5.–6. listopada 2001.*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2002, str. 149.

29 Usp. Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 116.

30 Zahvaljujemo Caritasu Zagrebačke nadbiskupije koji nam je ustupio izvješća iz kojih smo mogli potkrijepiti pojedine tvrdnje i istaknuti rezultate.

31 Usp. Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 116.

žava kao najvažnijega jer mu je to potrebnije nego drugima, gdje nije važna djelotvornost struktura pod svaku cijenu, već poštivanje i prihvaćanje osoba. To nastoji svojim djelovanjem provoditi karitativna zajednica odnosno Župni Caritas. Osim financijske i materijalne pomoći u *Opisnim izvješćima* navode se pružanja psihosocijalne pomoći ljudima koji su u potrebi: posjeti starima, nemoćnima i samcima, posjeti domovima umirovljenika i udomiteljskim obiteljima, razgovor, savjetovanje, instrukcije, pratnja i prijevoz bolesnih župljana do liječnika, pomoć u odvikavanju od ovisnosti o alkoholu, animiranje djece i mladih za izradu čestitki koje se prodaju i onda se tim novcem pomaže potrebnima, organiziranje humanitarnih koncerata.

c) *Od pomoći prema međusobnom dijeljenju.* Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas nastoji izgrađivati takvu klimu u župnoj zajednici da članovi jedni s drugima međusobno dijele materijalna i duhovna dobra, vrijeme i znanje, vjeru i mir. Ova zajednica postaje na taj način škola u kojoj će članovi učiti davati i primati, a takvim djelovanjem članovi karitativne zajednice, tj. Župnog Caritasa uče i potiču druge unutar župne zajednice na isto takvo konkretno djelovanje i svjedočenje. Koristimo *Izvješća o podijeljenoj materijalnoj i financijskoj pomoći* u kojima se donose podijele potrebitima u hrani, odjeći, obući, namještaju, higijenskim potrebštinama, sanitarnom materijalu, kućanskim aparatima, građevinskom materijalu, ogrjevu, tehničkoj opremi, školskom priboru te invalidskim pomagalicama (kolica, hodalica, bolesnički krevet, princeza — toaletni stolac, štaka).

d) *Od uključivanja maloga broja do sudjelovanja svih u župnoj zajednici.* Potrebno je da se u nedjeljnom euharistijskom slavlju vidi povezanost molitve Crkve s djelom Crkve, da svi sudionici razmišljaju o sadržaju i načinu djelotvorne ljubavi. Da bi sudjelovanje u euharistiji bilo iskreno i istinito, mora od jedinstva s Kristom ići k onima koji su gladni i žedni, koji su stranci, zatvorenici, bolesnici. Broj dragovoljaca Župnih Caritasa u izvješćima je različit. Najveći broj je trideset dragovoljaca, a najmanji tri. Žene su više zastupljene nego muškarci, samo u nekoliko izvješća veći je broj muškaraca koji volontiraju od žena. Župna zajednica ima veoma važnu ulogu i podršku kada karitativna zajednica odnosno Župni Caritas organizira ciljane akcije u koje se želi uključiti što veći broj sudionika s teritorija župne zajednice.³² U te akcije uključuju se zajednice unutar župne zajednice, ali i dječji vrtići, osnovne i srednje škole, razne udruge, društva i institucije koje djeluju na teritoriju župne zajednice.

e) *Od površnoga poznavanja potrebe prema preuzimanju odgovornosti.* Ako želi uistinu preuzeti odgovornost, karitativna zajednica odnosno Župni Caritas mora se uživjeti u životnu situaciju drugoga i gledati svijet njegovim očima. Samo tako moći će vidjeti pravo stanje stvari, a onda pronaći odgovarajuće načine kako pomoći konkretnom čovjeku. Tako se iz *Godišnjih izvješća o skupinama i broju korisnika pomoći Župnih Caritasa* navode sljedeće skupine korisnika Župnih Caritasa odnosno karitativnih zajednica: brojne obitelji (s troje i više djece), obitelji s jed-

32 Usp. N. N., Podrška župne zajednice neprocjenjiva je, u: *Caritas* 4 (2011), br. 14, str. 7.

nim ili dva djeteta, samohrane obitelji, staračke obitelji, obitelji u kojima živi osoba s invaliditetom, samci, beskućnici, ostali. Korisnici kojima Župni Caritasi odnosno karitativne zajednice najviše pomažu su brojne obitelji (s troje i više djece), a iza njih slijede staračke obitelji. U nekim izvješćima iščitavamo velik broj samaca kojima Župni Caritas odnosno karitativne zajednice pružaju pomoć. U gradu Zagrebu, za razliku od okolice Zagreba, velik je broj beskućnika kojima Župni Caritas pomaže, a u okolnim mjestima velik je broj samohranih obitelji kojima je potrebna pomoć.

f) *Od emotivnog i prigodnog prema sveobuhvatnom i kontinuiranom sudjelovanju.* U župnoj zajednici treba razvijati osjetljivost za čovjeka pokraj sebe, razvijati osjetljivost koja vodi u iskustvo služenja. Služenje bližnjima treba postati životni stil kršćanskog življenja, redovita kršćanska praksa i njegova trajna opcija, a ne samo u određenim danima u godini (npr. Nedjelja Caritasa, adventske i korizmene akcije, obilježavanje Svjetskog dana bolesnika). Karitativna zajednica odnosno Župni Caritas svojim djelovanjem nastoji voditi brigu župne zajednice za potrebite tijekom cijele pastoralne godine i tako biti svjetlo nade u njihovim životnim situacijama. U tom smjeru u *Izvješćima o pruženoj psihosocijalnoj pomoći i uslugama* pod vrstom psihosocijalne pomoći i usluga moglo se pročitati sljedeće: posjeti u obiteljima, druženje, razgovor, pomoć u kući, savjetovanje, posjeti u kući, posredovanja, radionice, edukacije, predavanja, posjeti bolnici, posjeti dječjem centru, posjeti domu za starije i nemoćne, instrukcije, organiziranje humanitarnog koncerta, posjeti župljanima s posebnim potrebama, kontakti sa socijalnim radnicima, patronažnom službom te školskim pedagogom i psihologom, akcije dobrovoljnoga davanja krvi.

Zanimljivo je bilo čitati koji su sve sadržaji i načini pružanja usluga: obitelj kojoj je izgorjela kuća posjetili i novčano pomogli, uskrsna i božićna akcija, susret povodom dana starijih, gluhih i slijepih župljana, izlet s ministrantima, posjet bolesnoj volonterki, cijepanje drva, pospremanje, razgovor o prošlim vremenima, savjetovanje u vezi s racionalnim raspolaganjem prihodima, oko uzimanja lijekova, uključivanje korisnika u pokušaj zajedničkog rješavanja problema, razgovor s osobama koje nemaju rodbinu, koje su napuštene.

Sve su ovo svakodnevne životne situacije s kojima se susrećemo. Sve su to prilike da se pomogne čovjeku koji je u nevolji, da ga se ne mimoide. Postoji mnoštvo načina na koje možemo pomoći. Ovo su samo neke ideje i poticaji s kojima se karitativne zajednice svakodnevno susreću i traže način kako pomoći konkretnom čovjeku u konkretnoj potrebi.

2.2 Program rada karitativne zajednice odnosno Župnog Caritasa za jednu pastoralnu godinu prema planu i programu župne kateheze »Župna kateheza u obnovi župne zajednice«

Plan i program župne kateheze *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* nudi okvirni program rada koji treba prilagoditi potrebama i specifičnostima manjih zajednica ili živih vjerničkih krugova. Sadržaj katehetskih susreta koji donosi plan

i program podijeljen je u šest tematskih krugova za bilo koju katehetsku skupinu. Program rada katehetskih skupina prati tijek liturgijske godine.³³

Karitativna zajednica taj program osmišljava i izvodi vodeći računa o svojoj specifičnoj djelatnosti i svrsi. Program tjednih, tj. mjesečnih okupljanja članova karitativne zajednice slijedi šest tematskih krugova s odgovarajućim katehetskim jedinicama raspoređenim kroz tijek liturgijske godine. Model održavanja katehetskih susreta je *celebratio catechetica*.³⁴

U ovoj podtočki donosimo program rada karitativne zajednice odnosno Župnog Caritasa za jednu pastoralnu godinu prema planu i programu župne kateheze *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*.

U prvom tematskom krugu koji započinje u rujnu i traje do došašća, članovi karitativne zajednice upoznali bi značenje malih zajednica u župnoj zajednici s naglaskom na Župni Caritas odnosno karitativnu zajednicu. Kroz kateheze bi im se pojasnilo značenje pojma *caritas* te koju ulogu karitativna zajednica odnosno Župni Caritas ima u životu jedne župne zajednice. Osim toga govorili bi i o značenju euharistije koja je izvor karitativnog djelovanja, te upoznali svece i blaženike koji su se osobito istakli u karitativnom radu.

Drugi tematski krug koji obuhvaća vrijeme došašća i božićno vrijeme, daje članovima karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa mogućnost upoznavanja biblijskih temelja *caritasa* u Starom zavjetu, konkretno u djelovanju određenih proroka. U ovom razdoblju članovi imaju mogućnost zajedničkog planiranja konkretnih akcija pomaganja potrebnima na području župne zajednice.

Treći tematski krug obuhvaća vrijeme od blagdana Isusova krštenja do Pepelnice. Članovi karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa na temelju teksto-va iz Novog zavjeta u Isusovu djelovanju prepoznaju odnos koji je imao prema siromasima. Upoznaju povijest Caritasa u Katoličkoj Crkvi i u Republici Hrvatskoj te otkrivaju povezanost socijalnog nauka Crkve i Caritasa proučavajući crkvene dokumente koji govore o toj tematici.

Četvrti tematski krug je vrijeme korizme i Velikoga tjedna. U ovom razdoblju karitativna zajednica razmišlja o patnji i križu u Isusovu životu i u životu vjernika. Članovi karitativne zajednice prepoznaju koja je uloga Župnoga Caritasa u pružanju pomoći ugroženim obiteljima na području župne zajednice te sudjelovanju u njihovim životnim križevima.

Peti tematski krug obuhvaća uskršno vrijeme i u njemu se stavlja naglasak na značenje uskršnog vremena u životu vjernika, na volontiranje kao dobrovoljni rad i služenje u ljubavi te na prepoznavanje naše odgovornosti u molitvi za duhovna zvanja.

33 Usp. Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 60–62.

34 Usp. *Isto*, str. 54–56; Pažin, Ivica, *Vjeronauk u školi. Izabrane teme*, Biblioteka Diacovensia, Đakovo, 2010., str. 136–149.

Šesti tematski krug traje od svetkovine Duhova do 15. lipnja, a u ovom razdoblju obrađuju se teme: Duhovi, Presveto Trojstvo, »Civilizacija ljubavi«.

Sve što je do sada rečeno prikazano je u tablici koja slijedi. U tablici su točno određeni: tematski krug, tema katehetske jedinice koja će se obrađivati na jednom ili više susreta u karitativnoj zajednici tj. Župnom Caritasu, cilj pojedine katehetske jedinice, model održavanja katehetskog susreta te su predloženi oblici i metode rada na katehetskom susretu karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa.

Razdoblje	Katehetska jedinica	Cilj katehetske jedinice	Model održavanja katehetskog susreta	Oblici i metode rada u karitativnoj zajednici
Prvi tematski krug — <i>Otacas okuplja</i>	Crkva — narod Božji	Prepoznati Crkvu kao narod Božji i u njoj mjesto i djelovanje karitativne zajednice.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, interpretativno čitanje, predstavljanje članova, pjevanje
Prvi tematski krug — <i>Otacas okuplja</i>	Zajedništvo vjernika u župnoj zajednici	Upoznati ostale zajednice koje djeluju u župnoj zajednici.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje, interpretativno čitanje, pjevanje
Prvi tematski krug — <i>Otacas okuplja</i>	Što je to caritas?	Shvatiti značenje pojma caritas.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u paru MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, interpretativno čitanje, razgovor, molitveno izražavanje
Prvi tematski krug — <i>Otacas okuplja</i>	Euharistija — izvor karitativnog djelovanja	Prepoznati u euharistiji snagu za svakodnevno karitativno djelovanje.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: uvodno izlaganje, rješavanje radnog lista, interpretativno čitanje, razgovor, pjevanje

Prvi tematski krug — <i>Otac nas okuplja</i>	Uloga caritasa u životu župne zajednice (2 katehetska susreta)	Otkriti koja je uloga caritasa u župnoj zajednici i što bi se još moglo učiniti.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u paru i u skupini MR: ispunjavanje upitnika, pisanje vlastitog mišljenja, čitanje, razgovor, interpretativno čitanje, molitveno izražavanje, pjevanje
Prvi tematski krug — <i>Otac nas okuplja</i>	Misijska nedjelja	Upoznati misijsku djelatnost Crkve i znati je razlikovati od karitativne djelatnosti.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, interpretativno čitanje, gledanje filma o misijama, razgovor, rješavanje radnog lista, pjevanje
Prvi tematski krug — <i>Otac nas okuplja</i>	Svi sveti — uzori ljubavi prema Bogu i bližnjemu	Upoznati svece i blaženike koji su se osobito istakli u karitativnom radu.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: uvodno izlaganje, čitanje odabranih odlomaka iz života svetaca i blaženika, rad na tekstu, razgovor, likovno izražavanje, pjevanje
Drugi tematski krug — <i>Bog pohodi narod svoj</i>	Vrijeme došašća u životu vjernika (2 katehetska susreta)	Upoznati značenje vremena došašća te napraviti konkretan plan pomoći bližnjima u ovom vremenu.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, razgovor, literarno izražavanje, likovno izražavanje, molitveno izražavanje, pjevanje

Drugi tematski krug — <i>Bog pohodi narod svoj</i>	Zauzimanje za bližnje u Starom zavjetu	U biblijskim tekstovima Staroga zavjeta otkriti zauzimanje za bližnje.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, rad s biblijskim tekstovima, razgovor, rješavanje radnoga lista, interpretativno čitanje, slušanje izraelske glazbe
Drugi tematski krug — <i>Bog pohodi narod svoj</i>	Proroci — prenositelji i čuvari Božjeg milosrđa (2 katehetska susreta)	Upoznati proroke koji govore o milosrđu.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u paru MR: uvodno izlaganje, rad s biblijskim tekstovima, scensko izražavanje, razgovor, molitveno izražavanje, pjevanje
Treći tematski krug — <i>Prolazi zemljom čineći dobro</i>	Siromasi — Isusov prioritet (2 katehetska susreta)	U Isusovu djelovanju prepoznati odnos koji je imao prema siromasima.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, razgovor, intervju s Isusom i siromasima, interpretativno čitanje, iznošenje iskustava, molitveno izražavanje, pjevanje
Treći tematski krug — <i>Prolazi zemljom čineći dobro</i>	Povijest Carita-sa u Katoličkoj Crkvi i u Republici Hrvatskoj (3 katehetska susreta)	Upoznati povijest Caritasa u Katoličkoj Crkvi i u Republici Hrvatskoj.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, razgovor, rješavanje radnog lista, kviz, razgovor, likovno izražavanje, pjevanje

<p>Treći tematski krug — <i>Prolazi zemljom čineći dobro</i></p>	<p>Socijalni nauk Crkve i caritas</p>	<p>Otkriti povezanost socijalnog nauka Crkve i caritasa.</p>	<p>Celebratio catechetica</p>	<p>OR: frontalni, individualni MR: rješavanje upitnika, izlaganje uz Power–Point prezentaciju, razgovor, rješavanje problemskih situacija, iznošenje vlastitih iskustava, interpretativno čitanje, molitveno izražavanje</p>
<p>Treći temat–ski krug — <i>Prolazi zemljom čineći dobro</i></p>	<p>Caritas u dokumentima Katoličke Crkve</p>	<p>Upoznati dokumente Katoličke crkve koji govore o caritasu.</p>	<p>Celebratio catechetica</p>	<p>OR: frontalni, individualni, rad u paru MR: uvodno izlaganje, rad s tekstovima, čitanje odabranih odlomaka iz dokumenata, izrada plakata, inter–pretativno čitanje, razgovor, pjevanje</p>
<p>Četvrti tematski krug — <i>Pred tajnom patnje i križa</i></p>	<p>Vrijeme korizme u životu vjernika</p>	<p>Upoznati značenje korizmenoga vremena za život vjernika.</p>	<p>Celebratio catechetica</p>	<p>OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power–Point prezentaciju, interpretativno čitanje, iznošenje vlastitih iskustava, razgovor, molitveno izražavanje, pjevanje</p>
<p>Četvrti tematski krug — <i>Pred tajnom patnje i križa</i></p>	<p>Patnja i križ u Isusovu životu i životu vjernika</p>	<p>Otkriti i razumjeti smisao patnje u Isusovu životu i u životu vjernika.</p>	<p>Celebratio catechetica</p>	<p>OR: frontalni, individualni, rad u paru MR: uvodno izlaganje, rad s biblijskim tekstovima koji govore o patnji, razmjena iskustava, molitveno izražavanje, razgovor, pjevanje</p>

Četvrti tematski krug — <i>Pred tajnom patnje i križa</i>	Caritas u službi obitelji	Prepoznati ulogu Župnog Caritasa odnosno karitativne zajednice u pružanju pomoći ugroženim obiteljima.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, rješavanje problemskih zadataka, razgovor, izrada strateškog plana za pomoć obiteljima, molitveno izražavanje
Peti tematski krug — <i>Bog oživotvoritelj i proslavitelj</i>	Uskrsno vrijeme u životu vjernika	Upoznati značenje i prodrijeti u otajstvo uskrsnog vremena.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: uvodno izlaganje, rad s tekstovima, razgovor, rješavanje radnog lista, interpretativno čitanje, molitveno izražavanje, pjevanje
Peti tema-tski krug — <i>Bog oživotvoritelj i proslavitelj</i>	Volonterstvo — služenje bez koristoljublja (2 katehetska susreta)	Prepoznati volontiranje kao dobrovoljni rad i služenje u ljubavi.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, rješavanje problemskih zadataka, razgovor, razmjena iskustava, interpretativno čitanje, pjevanje
Peti tematski krug — <i>Bog oživotvoritelj i proslavitelj</i>	Nedjelja Dobroga Pastira	Upoznati život posvećenih osoba te prepoznati našu odgovornost u molitvi za duhovna zvanja.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: uvodno izlaganje, razgovor s osobom koja se odlučila na duhovni poziv, razmjena iskustava, postavljanje pitanja, molitveno izražavanje, pjevanje

Šesti tema-tski krug — <i>Duh voditelj Crkve</i>	Svetkovina Duhova	Otkriti i zahvaliti Bogu za darove koje mi je darovao.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz Power-Point prezentaciju, rad s tekstovima, razgovor, intertekstualno dopisivanje, interpretativno čitanje, pjevanje
Šesti tematski krug — <i>Duh voditelj Crkve</i>	Presveto Trojstvo	Prepoznati prisutnost Presvetog Trojstva u vlastitom životu.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni MR: izlaganje uz duhovno čitanje Rubljovljeve ikone o Presvetom Trojstvu, razgovor, razmjena iskustava, molitveno izražavanje
Šesti tematski krug — <i>Duh voditelj Crkve</i>	»Civilizacija ljubavi«	Prepoznati svijet u kojemu živimo kao veliko polje za izgradnju civilizacije ljubavi.	Celebratio catechetica	OR: frontalni, individualni, rad u skupini MR: izlaganje, razgovor i iznošenje vlastitih iskustava, rješavanje problemskih zadataka, molitveno izražavanje, pjevanje.

Zaključne misli

U ovom smo prilogu razmišljali o mogućnostima ostvarivanja karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa u župnoj zajednici. Razmišljali smo o *djelici* teorije i prakse karitativnoga rada kao nezaobilazne djelatnosti župne zajednice. Dokument Hrvatske biskupske konferencije *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* naglašava formativnu i operativnu ulogu karitativne zajednice odnosno Župnog Caritasa jer odgaja svoje članove za službu/slужenje onima kojima je potrebna pomoć u djelotvornoj uzajamnosti, solidarnosti i dragovoljstvu.³⁵ Karitativne zajednice prema *Izješćima Župnih Caritasa Caritasu Zagrebačke nadbiskupije za 2010. godinu* sudjelovale su u akcijama koje organizira Hrvatski Caritas i Caritas Zagrebačke nadbiskupije. Na poseban način obilježavaju Nedjelju Caritasa i Svjetski dan bolesnika koji su dobre prilike da se senzibilizira, animira i potakne sve župljane na aktivnije zalaganje i pomoć najpotrebnijima u župnoj zajednici.

35 Usp. Hrvatska biskupska konferencija — Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb — Zadar, 2000, str. 116.

Iz *Izvješća* je uočljivo da svaka župna zajednica ima vlastite životne stvarnosti i potrebe s kojima se treba suočavati te treba pronaći način kako pomoći bližnjima. Tako u nekim župama ima romskih obitelji, u nekima je mnoštvo različitih kultura i običaja, neki redovito dolaze po pomoć i negoduju ako nisu dobro posluženi, dok se drugi stide doći po pomoć iako im je potrebna.

Izvješća naglašavaju dobro organizirani rad te ulogu dragovoljaca karitativne zajednice, tj. Župnog Caritasa koji su od velike pomoći. U nekim župama dragovoljci brinu o korisnicima iz svog naselja. Svaku novonastalu situaciju na terenu dojavljuju te se odmah pristupa izradi plana kako pomoći u određenom slučaju. Dragovoljci su zadovoljni s edukacijama, duhovnim obnovama i druženjima koja organizira Caritas Zagrebačke nadbiskupije. No više treba raditi na redovitim okupljanjima i susretima na razini župne zajednice svih članova ove zajednice koji bi bili formativne naravi. Zato je i u ovom prilogu kao poticaj predstavljen program rada karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa za jednu pastoralnu godinu prema spomenutom dokumentu hrvatskih biskupa.

Članovi karitativnih zajednica uočavaju da je potrebno nekada promijeniti metodu ili način djelovanja da bi se postigao određeni cilj. Ističu važnu ulogu župnika koji potiču na razna djelovanja te koji prigodom blagoslova obitelji imaju priliku uočiti nastale promjene u obiteljima i na taj način pomoći ovoj zajednici u njezinu daljnjem i kvalitetnom djelovanju. Razni oblici suradnje u župnoj zajednici *ad intra* i *ad extra* potrebni su da bi se što bolje moglo izvršiti karitativno djelovanje. Karitativne zajednice u tom smislu surađuju s određenim zajednicama unutar župne zajednice, osnovnim školama, Centrima za socijalnu skrb, patronažnim službama, školskim psiholozima i pedagogima, trgovinama³⁶ te raznim drugim ustanovama.

Neke karitativne zajednice iz okolice Zagreba ističu kako stanovnici tih okolnih mjesta imaju vrlo istančan osjećaj povezanosti i pripadnosti svojoj župnoj zajednici. Svi se međusobno poznaju i pomažu, poput velike obitelji, za razliku od velikoga grada, primjerice Zagreba, u kojem se često stanari iste zgrade ne poznaju i ne pozdravljaju na ulici.

Iz svih dostupnih *Izvješća* može se iščitati trud i zalaganje članova karitativnih zajednica koji, iako ih je malo i iako su im često snage već na izmaku zbog životne dobi (zato su potrebni u ovoj zajednici članovi mlađe životne dobi), zauzeto djeluju na polju kršćanske ljubavi i služenja. Još uvijek najviše pomažu u dijeljenju i pružanju materijalne i financijske pomoći. Pružaju i psihosocijalnu pomoć, no većina karitativnih zajednica još uvijek među svojim članovima nema kompetentnih članova iz područja psihologije, pedagogije, medicine i ostalih srodnih područja. Stoga osim suradnje sa stručnim ustanovama, što je jako pohvalno, karitativna zajednica, tj. Župni Caritas treba pronalaziti načine kako animirati župljane koji su

36 Ističemo akciju tzv. *Košarica dobrote* u trgovinama ili trgovačkim lancima. *Košarica dobrote* postavlja se u određenoj trgovini i u nju kupci mogu staviti neki od kupljenih artikala (npr. sol, ulje, brašno, slatkiše...). Prikupljene artikle, od vremena do vremena, članovi karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa preuzimaju i dijele prema potrebi svojim korisnicima. Ove akcije uvijek se dogovore s odgovornima u trgovini ili trgovačkom lancu.

stručni u navedenim područjima da se uključe u rad zajednice. Važno je razvijati svijest poslanja u svakom vjerniku da i on pomogne bratu i sestri koji su u potrebi.

Stručna osposobljenost članova karitativne zajednice odnosno Župnoga Caritasa i posvećivanje drugima s iskrenom pažnjom koja izvire iz srca rađa prepoznatljivom ljudskošću, spremnošću da se pomogne svakom čovjeku te djelotvornim kršćanstvom. Djelotvorno kršćanstvo trajno je poslanje Isusovih učenika i učenika u svakom vremenu, bez obzira na ljudska dostignuća i iznašašća.

Caritas — The Parish Community's Unavoidable Activity

Prospects for creating a caritative community, or rather Parish Caritas within the parish community

Josip Šimunović*, Kristina Doroteja Krešić**

Summary

In this article the authors reflect on the prospects for creating a caritative community, that is, a Parish Caritas within the parish community. Charity work is an unavoidable part of parish community activity. The article avails itself of two terms, namely caritative community and Parish Caritas with the desire to promote the name »caritative community.« This term inherently propels one toward communitarianism among all faithful in the parish community, concretely in its concern for the material and spiritual needs of the community's less fortunate members regardless of age or situation in which they may find themselves.

The article consists in an introduction, two sections and concluding thoughts. The first section reflects on the Parish Caritas, or rather caritative community within the parish community. The Parish Caritas, or rather caritative community holds an irreplaceable position in the life of every parish community.

The second section discusses the caritative community in accordance with the plan and programme for parish catechesis titled »Parish Catechesis in the Renewal of the Parish Community.«

The authors put forward those features of the caritative community, or rather of the Parish Caritas which are important for creating a change in mentality and in the praxis of the community's activities. These are supported by excerpts from the Parish Caritas' Report to the Zagreb Archdiocese Caritas for 2010. Finally, an agenda of the caritative community, or rather Parish Caritas is presented for one pastoral year in accordance with the plan and programme for parish catechesis titled »Parish Catechesis in the Renewal of the Parish Community.«

Key words: caritative community, Parish Caritas, parish community, caritative activity

* Prof. dr. sc. Josip Šimunović, Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb. Address: Vlačka 38, p. p. 432, 10 001 Zagreb, Croatia. E-mail: josip.simunovic@zg.htnet.hr

** Kristina Doroteja Krešić, Elementary School Dobriša Cesarić, Osijek. Address: Neretvanska 10, 31 000 Osijek, Croatia. E-mail: dorotejakr767@gmail.com